

Bilaga 2. Resonemang kring internationalisering och handlingsplanen ur ett ORU-perspektiv

Allmänt

Vad innebär internationalisering av högre utbildning och forskning?

Internationalisering av högre utbildning har definierats som ”processen att integrera en internationell, interkulturell eller global dimension i syftet, innehållet eller tillhandahållandet av eftergymnasial utbildning” (Knight, 2008)¹.

Internationalisering kan vara, men är inte begränsat till, något av nedanstående:

- Etablering av strategiska universitetsövergripande samarbeten
- Internationella gemensamma doktorandkurser
- Gemensamma utbildningsprogram eller kurser för svenska och internationella studenter
- Användande av internationellt producerad kurslitteratur
- Student-, lärar-, och personalutbyte
- Internationella sommarskolor/vinterskolor på campus
- Digitala kurser/seminarier/workshops med lärosäten från flera olika länder
- Kortare utbyten för in- och utresande studenter i form av studiebesök, casetävlingar, konferenser och praktik
- Samverkan och benchmarking inom administrativa enheter
- Forskningssamarbeten
- Gemensamma forskningsanslag
- Nätverk på universitets- eller institutionsnivå med internationaliseringssyfte (ex. SASUF, MIRAI, SWITALY, GCUA)
- Publicering av forskningsrapporter i internationella tidskrifter
- Utveckling av samverkan med utländska universitet, företag och NGO:er

Varför internationalisering?

Rätt hanterat kan en ökad internationalisering innebära en avsevärd kvalitetshöjning av ett universitets kärnverksamheter och stödprocesser². Ökad kvalitet i utbildning och forskning kan i sin tur leda till förbättrat nationellt rykte och internationell positionering, vilka vidare kan leda till en positiv kvalitetsspiral för ett lärosäte.

I slutbetänkandet från den särskilda statlig utredningen inom internationaliseringsområdet² resoneras vidare kring hur internationalisering av den högre utbildningen har ett flerfaldigt kvalitetshöjande syfte: för studenterna; för lärosätena; för industri; offentlig sektor och organisationer; samt för nationen Sverige.

¹ Knight, J. (2008). *Higher education in turmoil. The changing world of internationalisation*. Rotterdam: Sense Publishers.

² *Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige* (SOU 2018:78)

Studier visar att studenter med internationella erfarenheter klarar sig bättre på arbetsmarknaden och är mindre troliga att bli långtidsarbetslösa³. Genom samarbeten med andra lärosäten kan vi erbjuda breddat utbildningsutbud till våra studenter, finna expertkunskaper till våra forskningsprojekt och utveckla interkulturell förståelse samt språkkunskaper. Internationella medarbetare och studenter bidrar också med andra perspektiv och en annan kunskapsbakgrund vilket bidrar till en rikare forskning och undervisning.

Internationalisering är inte bara positivt för akademien utan har även nytta för företag, organisationer och samhället i stort. Internationalisering har setts som en på sikt fredsbevarande aktivitet – ett sätt att ge studenter breddade perspektiv och ökad förståelse för andra kulturer, något de bär med sig under sina liv.

En tabell från delbetänkandet till internationaliseringsutredningen⁴ sammanfattar detta:

Motiv för internationalisering

Akademiska motiv	Politiska motiv	Ekonomiska motiv	Kulturella motiv
Internationell dimension i forskning och utbildning	Utrikespolitik	Tillväxt och konkurrenskraft	Kulturellt främjande
Föra in mer kunskap	Nationell säkerhet	Arbetsmarknad	Personlig utveckling
Institutionsutveckling	Tekniskt bistånd	Nationell efterfrågan på utbildning	
Profil och status	Fred och ömsesidig förståelse	Utbildning som en handelsvara	
Ökad kvalitet	Nationell och regional identitet		
Internationell akademisk nivå			

Hur stämmer handlingsplanen för internationalisering med universitetets vision och strategiska mål?

Handlingsplanen bygger på ORU:s verksamhetsidé att bedriva internationellt konkurrenskraftig forskning och erbjuda professionsinriktade utbildningar som tillhör landets bästa. En förutsättning för att denna verksamhetsidé ska kunna uppnås är att det bedrivs ett aktivt internationaliseringsarbete som främjar såväl forskning som utbildning.

Handlingsplanen bygger också på universitetets värdegrund och förhållningssätt; utvecklingsområden, och; strategiska mål. I dessa framhålls bl.a. högkvalitativ forskning och utbildning, samverkan med omvärlden, internationell kompetensförsörjning, ett öppet och kritiskt förhållningssätt och internationell närvaro.

³ *The Erasmus impact study* (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/13031399-9fd4-11e5-8781-01aa75ed71a1>)

⁴ *En strategisk agenda för internationalisering* (SOU 2018:3), s. 70

Hur stämmer handlingsplanens mål med Sveriges och EU:s mål för internationalisering?

I Högskolelagen 1 kap 5§ står det att högskolorna bör ”i sin verksamhet främja förståelsen för andra länder och för internationella förhållanden”. I examensmålen för master-, licentiat-, och doktorsexamen finns mål som uttrycker att studenten ska visa förmåga att i internationella sammanhang muntligt och skriftligt redogöra/presentera/diskutera sin kunskap/sina resultat⁵.

På EU-nivå finns en strategi för internationalisering av högre utbildning från 2013 som syftar till att främja mobilitet och samarbete mellan lärosäten, EU:s medlemsstater och länder utanför EU. Den fokuserar på behovet av att utveckla omfattande internationaliseringsstrategier på lärosätetsnivå och nationell nivå med fokus på att:

- främja internationell rörlighet för studenter och anställda,
- främja internationalisering på hemmaplan och digitalt lärande, och
- stärka strategiska samarbeten, partnerskap och kapacitetsbyggnad.⁶

Ett mer specifikt mål för mobilitet sattes vid ministermötet för Bolognaprocessen 2009: 20 % av studenterna som tar examen ska ha ägnat sig åt mobilitet⁷, detta mål har även EU antagit⁸.

Varför ska internationaliseringsarbetet integreras i samtliga universitetets verksamheter?

Integration av internationalisering i samtliga ORU:s organisatoriska enheters verksamhet är viktig av flera olika skäl. För det första skapar det en ökad medvetenhet i hela organisationen gällande den internationella verksamhet som bedrivs vid ORU. Genom att respektive organisation ansvarar för internationaliseringsarbetet tillvaratas för det andra också deras specialistkunskaper, till skillnad mot när en specifik ”funktion” ska ansvara för allt för har med internationell verksamhet att göra.

Varför ska internationaliseringsarbetet bedrivas på rätt nivå och i rätt organisation för att vara ändamålsenligt? Vad innebär detta?

En återkommande fråga vid intervjuer med verksamhetsföreträdare (vicerektors intervjuer med alla institutioner och avdelningar under våren 2019) rörande de nuvarande internationaliseringsaktiviteterna är att organisationen för detta är otydlig och i viss utsträckning okänd. Även om många saker fungerar bra när man väl hittar fram till rätt person/enhet, så faller också en hel del mellan stolarna (t.ex. hur olika grupper av internationella studenter hanteras beroende på om de är freemovers, praktikanter, stipendiater, gästforskande doktorander eller utbytesstudenter). Ett helhetsgrepp har efterlysts kring

⁵ Högskoleförordningen, bilaga 2

⁶ En strategisk agenda för internationalisering (SOU 2018:3), s. 97f
(<https://www.regeringen.se/490aa7/contentassets/2522e5c3f8424df4acc78d2e48507e4f/en-strategisk-agenda-for-internationalisering.pdf>)

⁷ The Bologna Process 2020 - The European Higher Education Area in the new decade, s. 4
(http://chea.info/media.chea.info/file/20090223-Ostend/54/2/BFUG_Board_CZ_19_4_draft_communique_200209_594542.pdf)

⁸ Det akademiska värdet av mobilitet, s.5 (<https://www.uhr.se/globalassets/uhr.se/publikationer/2018/rapport-2018-9-det-akademiska-vardet-av-mobilitet.pdf>)

internationaliseringen på lärosätetsnivå. Hur de centrala internationaliseringsaktiviteterna ska organiseras för att bli heltäckande, tydliga och effektiva måste därför lösas.

Varför är det viktigt med specifika och mätbara mål på fakultets-, institutions- och avdelningsnivå?

Då olika institutioner och avdelningar har olika förutsättningar för sitt internationaliseringsarbete är det viktigt att utveckla mål som är utmanande men realistiska i förhållande till dagsläget. Denna utveckling bör åläggas fakulteterna och institutionerna respektive avdelningarna själva, gärna i dialog med internationella kontoret resp. den centrala internationaliseringsfunktionen, men med utgångspunkt i handlingsplanen där de universitetsövergripande långsiktiga målen tydliggjorts. Målen som sätts kan vara såväl absoluta (t.ex. utveckla ett internationellt masterprogram) som relativa (t.ex. öka andelen utresande med 20 % per år) men bör vara tydliga och uppföljningsbara. Målen ska följas upp och revideras årligen i verksamhetsplaneringsprocessen: här är det viktigt att analysera vad som gett goda förutsättningar alternativt hinder för måluppfyllelsen. Genom att verksamheten självt sätter mer specifika mål så säkerställer vi att målen blir mer realistiska och sakliga än om de i förstone sätts centralt och på en övergripande nivå.

Varför ska internationaliseringsarbete och -aktiviteter budgeteras årligen på fakulteter, institutioner och avdelningar?

Internationalisering kommer inte av sig självt utan är en långsiktig och resurskrävande process och om resurser satsas felaktigt kan resultatet dessutom bli magert. Generellt sätt kan utväxlingen på de satsade resurserna bäst utnyttjas genom att höja internationaliseringsgraden inom de delar av verksamheten där den är som lägst (t.ex. in- och utresande studenter och lärare) än där den är som högst och ändå sker som en integrerad del av befintlig verksamhet (t.ex. stora delar av forskningen).

Regering och riksdag tillmäter internationalisering av högre utbildning en stor betydelse. Ett internationellt förhållningssätt är något som ska genomsyra verksamheten vid lärosätena. Detta innebär att internationaliseringen ska bedrivas på alla nivåer och vid alla enheter inom lärosätet som sömlös i förhållande till övrig verksamhet. Därför måste även de ekonomiska förutsättningarna för detta läggas fast på varje enskild enhet. Exempel på detta är kursutveckling, kompetensutveckling och samverkansaktiviteter som alla givetvis utan problem kan innehålla lokala, regionala, nationella och internationella komponenter, utan att de senare ska särbehandlas. Enhetsledningarna måste därför tillägna sig detta synsätt för att resurssätta sina olika aktiviteter rätt.

Vissa specifika universitetsövergripande aktiviteter och funktioner kommer dock att lokaliseras inom den centrala administrationen. Dit hör bl.a. internationella kontoret, ”relocation”, ”housing”, internationell marknadsföring, krisorganisation, samt universitetsövergripande strategiska satsningar inom internationaliseringsarbetet.

Externa medel finns även att söka för just internationella aktiviteter (t. ex via STINT, SI, UHR, Erasmus, etc.).

Internationalisering initierad från verksamheten eller från universitetsledningen?

Verksamhetens olika delar (institutioner och avdelningar) har ett eget ansvar i att inkorporera internationaliseringsaktiviteter i de ordinarie arbetsuppgifterna. En viss grundläggande bas av internationaliseringsaktiviteter förväntas även om inte extra medel utgår från centralt håll. Sådana aktiviteter kan t ex vara egen personals internationalisering (kompetensutveckling). Hit hör dessutom givetvis de aktiviteter där varje institution/avdelning har specifikt ansvar (KomSam – marknadsföring utrikes; Campusavdelningen – ”housing”; Studentavdelningen – aktiviteter rörande student-, lärar- och personalutbyte; Institutioner – utveckling av internationella aktiviteter inom de egna utbildningsprogrammen etc. etc.).

Som ett stöd för dessa aktiviteter ska institutioner och avdelningar ha egna mål och aktiviteter preciserade i sin verksamhetsplan (utöver den centrala handlingsplanen). Dessa följs upp och revideras årligen. Den centrala internationaliseringsfunktionen bistår de första åren, där så önskas, i framtagande och uppföljning av dessa decentraliserade mål och aktiviteter.

När det gäller sökande av fakultets-, institutions- eller ämnesegna internationella partners behövs sannolikt riktlinjer som stöd. Sådana riktlinjer kan ge rekommendationer kring kursutbud på engelska, ranking, infrastruktur, geografisk placering, mm. Särskilda lärosättesgemensamma riktlinjer för ”ansvarsfull internationalisering” och riskbedömning kommer också att tas fram baserade på STINT:s rekommendationer⁹.

Varför prioriterar vi de aktiviteter vi gör som fokus för handlingsplanen?

De aktiviteter som återfinns i handlingsplanen är de som prioriteras på lärosätetsnivå. Utöver dessa kommer varje organisatorisk enhet att prioritera aktiviteter i den egna verksamhetsplaneringsprocessen som passar för den enhetens intressen med utgångspunkt i de mål som finns i bilaga 1. Valet av aktiviteter i handlingsplanen görs dessutom dels utifrån ORU:s strategiarbete och vad som för tillfället gagnar lärosätet bäst i det sammanhanget. Det innebär att allteftersom aktiviteter genomförs och följs upp eller förutsättningarna förändras så kan ändringar i handlingsplanen ske så att den vid varje tidpunkt reflekterar lärosätets behov. Sådana ändringar bör dock inte göras mer än maximalt en gång per år.

Framstående forskning

Vad är mobilitet, hur värdesätts den och varför ska vi öka den i form av in- och utresande forskare?

Det finns många olika definitioner av mobilitet som inkluderar eller utesluter dimensioner såsom internationell/nationell, fysisk/virtuell, kort/lång, utgående/inkommande. Vid Örebro universitet definieras mobilitet, i internationaliserings-sammanhang, som:

Tidsbegränsad, fysisk, internationell förflyttning inom eller utanför högskolesektorn – såväl utgående som inkommande.

Denna definition inkluderar därför:

⁹ *Responsible internationalisation: Guidelines for reflection on international academic collaboration* (https://www.stint.se/wp-content/uploads/2020/02/STINT_Responsible_Internationalisation.pdf)

Utgående

- Korta besök till internationella lärosäten.
 - T.ex. lärarutbyte, konferensdeltagande, partnerbesök.
- Långa besök till internationella lärosäten.
 - T.ex. sabbaticals, gästprofessur, längre forskningsvistelser.
- Korta besök till andra internationella organisationer.
 - T.ex. studiebesök, datainsamling.
- Långa besök till andra internationella organisationer.
 - T.ex. tillfällig anställning, datainsamling, praktik.

Inkommande

- Korta besök av personer från internationella lärosäten.
 - T.ex. lärarutbyte, korta forskningsvistelser.
- Långa besök av personer från internationella lärosäten.
 - T.ex. sabbaticals, gästprofessur, längre forskningsvistelser.
- Korta besök av personer från andra internationella organisationer.
 - T.ex. studiebesök, arbete med forskningsprojekt.
- Långa besök av personer från andra internationella organisationer.
 - T.ex. forskningsprojekt, undervisning.

Dock utesluter ovanstående definition permanent mobilitet (brain-gain och brain-drain), nationell mobilitet samt virtuell mobilitet. Gällande virtuell mobilitet så fungerar många former av internationell forskningssamverkan mycket bra utan resande (t.ex. via e-post och videomöten) dock går detta inte att jämföra med effekterna av såväl längre som kortare fysisk mobilitet. Sådana aktiviteter leder vanligtvis till många nya kontakter, vilket är mindre vanligt vid digital internationalisering, och ger även forskaren en möjlighet att arbeta i en annan organisatorisk och kulturell kontext, något som ofta har spill-over-effekter på såväl det professionella som det personliga. In- och utresande forskare bidrar också till att ORU som lärosäte får fler perspektiv på forskning, utbildning och samverkan. Därför bör virtuell mobilitet ses som en del av det dagliga arbetet och som ett komplement till fysisk mobilitet.

Olika typer av mobilitet upplevs värdefullt på olika sätt, t.ex. kan korta och långa resor till internationella lärosäten öka forskningsnätverken eller bidra till nya lärdomar inom pedagogik medan inresande forskare och lärare kan bidra med unika kunskaper inom forskning och undervisning samt en mer internationell miljö vid ORU. Flera av dessa positiva effekter har sedan följd effekter, t.ex. kan större internationella nätverk leda till fler publiceringar medan inresta praktiker som undervisar kan leda till bättre utbildning. Dock är det sällan mobilitet värdesätts direkt, t.ex. genom lönekriterier eller avsatt tid. Detta är något som bör ses över för att skapa ytterligare incitament till mobilitet.

Varför är det viktigt att forskningsmiljöer har internationella samarbeten?

Internationaliseringen av forskning sker i de flesta forskningsfält naturligt. Det kan exempelvis ske genom publicering på engelska i internationella tidskrifter eller genom aktivt deltagande vid internationella forskningskonferenser. Det är ofta en överlevnadsfaktor inom forskningen att skaffa internationella nätverk av forskningskontakter. Det tas också för det mesta för givet av

forskningsfinansiärer (både externa och lärosätesinterna) att internationaliseringsaktiviteter naturligt ingår i forskningsuppgifterna. Bristande internationalisering av forskningen är vid ORU inget större problem utan de flesta forskargrupper kan utveckla och finansiera sina internationaliseringsaktiviteter utan särskilt centralt stöd. Det kan dock finnas ett antal forskningsmiljöer vid ORU där internationaliseringen av forskningen inte är färdigutvecklad. I de fall då det särskilt kan motiveras ur strategisk synvinkel kan sådana forskningsmiljöer erhålla begränsade medel för internationella kontaktaktiviteter.

Varför är det viktigt att utveckla internationell forskningssamverkan med företag, offentliga organisationer och NGO:s? (Mål från bilaga 1)

ORU bedriver idag stark forskning, något som avspeglas i bl.a. rankingar. Ett område där det dock finns stor utvecklingspotential är kopplat till internationell samverkan. ORU deltar i ett Vinnova-finansierat projekt kallat "Internationalisering av samverkan" (INSA) där man bl.a. studerat möjligheterna till ökad internationell samverkan. Inom projektet genomfördes en studie där forskare vid ORU samt Aston University intervjuades, i denna framgår det att det finns områden som har mycket stor potential för ökad internationell samverkan. I ORU:s närområdet finns också fler multinationella företag som skulle kunna öppna dörrar för multinationella forskningsprojekt.

Utbildning med hög kvalitet

Vad är det för skillnad på de olika typerna av utbytesstudenter?

Inresande studenter

Studenter från partneruniversitet som är på ORU som utbytesstudenter. Avtalen kan vara via Erasmusprogrammet (s.k. Erasmusavtal), via fristående avtal (s.k. bilaterala avtal) eller via nätverk (såsom Nordlys och Linnaeus-Palme). Dessa studenter söker kurser via internationella kontoret (dvs. utanför de vanliga antagningsomgångarna).

Freemovers

Studenter från utlandet som studerar på ORU utan utbytesavtal. Dessa söker utbildning i den vanliga antagningsomgången (antingen via antagning.se eller via universityadmissions.se). Studenter från länder utanför EU är avgiftsskyldiga men kan ansöka om stipendium, bl.a. via ORU eller SI. Det är i dagsläget enbart *freemovers* på de internationella masterprogrammen för vilka vi använder terminologin "*freemovers*", då vi inte har något sätt att urskilja de internationella studenter som söker via antagning.se. Dock är det viktigt att i framtiden hitta sätt att fånga upp även andra *freemovers*. Utresande *freemovers* är ORU-studenter som läser utomlands utan utbytesavtal. De studerar därför utanför ORU:s regi varvid ORU inte ansvarar för dessa studenter eller deras utbildning utomlands.

Inresande praktikanter

Studenter som är på olika former av icke-poänggivande praktik kopplade till ORU. ORU har inga praktikanter via avtal men studenterna kan ha stipendier från t.ex. Erasmus eller nationella stipendieprogram i olika länder för sin finansiering. Dessa studenter har ingen formell studentstatus.

Gästdoktorander

Doktorander som inte är antagna vid ORU men gästar ORU under allt från någon vecka till ett år. Dessa doktorander åker sällan via några avtal men det kan finnas olika typer av finansiering från hemuniversitetet eller forskningsprojekt för att finansiera deras vistelse.

Utresande studenter

Studenter från ORU som är på partneruniversitet som utbytesstudenter via samma avtal som nämns ovan. Studenterna söker om möjlighet till utbyte via internationella kontoret.

Utresande praktikanter

Dessa studenter är registrerade på en kurs på ORU men genomför sin praktik eller VFU utomlands. I många fall arrangeras detta av studenten eller institutionen men de som genomför sin praktik inom EU kan få Erasmus praktikstipendium som söks via internationella kontoret.

Övriga utresande

Studenter som via olika stipendier så som MFS-stipendium (Minor Field Studies) eller Erasmus praktikstipendium genomför t.ex. datainsamling till uppsatser, exjobb, avhandlingsarbete.

Vad avses med en "avsevärd" ökning av utresande, inresande och *freemover*-studenter?

Valet att använda avsevärd istället för ett specificerat mål har flera skäl. För det första måste målen grundas i de mål och förutsättningar som finns inom utbildningsverksamheten, vars ansvar ligger hos fakulteterna och institutionerna. Specificerade mål om antal utresande kräver t.ex. att det finns möjlighet för studenter att kunna resa ut inom ramen för sina utbildningar. Utöver detta krävs också intresse från studenternas sida, vilket kan ökas m.h.a. marknadsföring, stöd, incitament, m.m. Det är därför viktigt för såväl fakulteter och institutioner som avdelningar att reflektera över hur den egna verksamheten kan bidra till ett ökat antal utresande, inresande och *freemover*-studenter.

Vi har sett hur det ökade arbetet med internationalisering redan lett till en markant ökning av antalet studenter som söker utbytesplats (från 174 studenter under 2013/2014 till 369 studenter under 2018/2019). Dock är det främst vissa institutioner som stått för denna ökning. Det skulle därför inte vara värdefullt att säga åt alla institutioner att de ska öka andelen utresande med X %. Istället bör fokus vara på att alla fakulteter, institutioner och avdelningar ska samverka för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för internationalisering av utbildningen – såväl genom studentutbyten som genom andra former av utbyten, t.ex. virtuell mobilitet eller blended mobility.

Varför är det centralt med samarbeten med lärosäten som har omfattande utbildningsutbud på engelska?

Engelska är det främmande språk som de allra flesta svenska studenter behärskar. Det är stor risk att det blir svårt att få mer än enstaka studenter att vilja studera vid universitet där de utbildningar som är intressanta inte ges på det engelska språket, vilket även våra erfarenheter visar oss. Vid diskussioner om olika former av utbytesavtal är det därför av vikt att undersöka om engelskt kursutbud finns, särskilt då det i många av dessa avtal eftersträvas en balans i utbudet mellan de två lärosätena. Under särskilda förutsättningar kan givetvis undantag finnas men annars bör avtal endast skrivas med universitet med godtagbart engelskspråkigt

kursutbud. Situationen är dock självfallet annorlunda vid utbytesavtal i länder där undervisning bedrivs på de skandinaviska språken.

Varför ska de centrala rekryteringsinsatserna mot utländska studenter koncentreras till norra Europa?

Sverige som land är en relativt okänd destination för utomeuropeiska studenter jämfört med många andra länder. Detta tillsammans med det höga prisläget i Sverige gör det relativt svårt att rekrytera internationella studenter. Det är ändå relativt stora volymer av studenter som söker våra utbildningar. Dock är det många som saknar rätt behörighet och därmed inte kan antas. 2019 antogs enbart 12 % av de avgiftsskyldiga (därmed utomeuropeiska) sökande till de internationella masterprogrammen, vilket kan jämföras med de avgiftsbefriade (därmed europeiska) sökande där 31 % antogs. Då alla ansökningar måste behandlas betyder detta att det läggs mycket resurser på sökande som saknar rätt förkunskap, något som är såväl kostsamt som tidsödande. Vidare är det få av de antagna betalande studenterna som tackar ja till sina platser eller fullföljer sina studier. Av de som påbörjar sin utbildning vid ORU ser vi ett stort avhopp redan till termin två. 35 % av de registrerade betalningsskyldiga studenterna fortsätter inte till termin 2 (samma siffra för de avgiftsbefriade är 16 %). Detta verkar ofta bero på att studenterna saknar ekonomiska medel att fullfölja hela programmet. Bland de studenter som fullföljer sin utbildning ser vi dock goda studieresultat. Tyvärr är det bara en mycket liten andel av de betalande studenterna som söker utbildningsplats vid ORU som sedan också fullföljer sin utbildning. ORU:s ekonomi har hittills varit sådan att rekrytering av betalande studenter inte varit nödvändig för att upprätthålla en ekonomiskt framgångsrik verksamhet vid universitetet.

Bland de avgiftsbefriade *freemover*-studenterna ser vi alltså inte samma problematik. Därför bedöms rekrytering av avgiftsbefriade studenter vara att föredra. Vid en genomgång av ORU:s alumner på de internationella masterprogrammen är Tyskland, Nederländerna och Finland de EU-länder där flest alumner kommer från. Av tradition vet vi också att intresset för Sverige är stort inom dessa länder. Dessutom är det ur klimathänseende fördelaktigt om resor mellan Örebro och hemlandet i så liten utsträckning som möjligt behöver ske med flyg, d.v.s. geografisk närhet är positivt ur hållbarhetssynpunkt. Rekryteringsinsatser mot *freemover*-studenter ska därför med fördel göras i norra Europa (bl.a. Tyskland, Benelux, Norden, Baltikum, Polen).

Med detta sagt ska vi inte förhindra att samarbete sker med universitet från länder utanför EU, vare sig gällande utbildning eller forskning. Tvärtom ska globala samarbeten och utbyten uppmuntras och främjas. Det fokus som finns på norra Europa gäller alltså enbart centralt finansierade rekryteringsinsatser av *freemover*-studenter samt vid val av strategiska lärosäten på en universitetsövergripande nivå. Vi ska givetvis heller inte hindra utomeuropeiska *freemovers* som självmant söker sig till ORU från att komma, även om vi med centrala medel inte aktivt söker studenter från denna kategori. Det ovan angivna är alltså det som bör gälla när universitetsgemensamma strategiska resurser avses användas. Däremot är det fullt möjligt att rekrytering av *freemover*-studenter utanför detta geografiska område bekostas av fakultet, institution eller ämne.

Varför behöver ORU en fungerande alumnverksamhet och varför är den av särskild vikt ur internationaliseringsperspektiv?

Ett aktivt alumnarbete kan bidra med mycket positivt till ett universitet: tillgång till organisationer för studiebesök; empiriinsamling; examensarbeten; praktik och forskning; gästföreläsningar; ”fund-raising”; återkoppling som kan vara till grund för revidering av utbildningar; deltagande i referensgrupper; ”ambassadörskap” för lärosätet, m.m. Internationell rekrytering är dyr i förhållande till nationell dito men nyttjandet av alumner i denna verksamhet är tämligen kostnadseffektiv. Alumner agerar ambassadörer i vardagen och vi ser att de utbildningar som har ett gott alumnarbete ökar antalet internationella studenter över tid via ”word-of-mouth”. Alumner kan med fördel engageras i internationella rekryteringsmässor där de, tillsammans med representanter från ORU, kan berätta om sina erfarenheter av att studera på ORU, om Sverige som land och om Örebro som stad.

Varför ska fler utbildningar ha engelska som undervisningsspråk?

Fler utbildningar (främst på masternivå men i vissa fall även på kandidatnivå) bör ha engelska som undervisningsspråk, dels för att minska oron över att studera på ett annat språk, öka studenternas språkkunskaper samt öka internationalisering på hemmaplan, men dels också för att öka integrationen mellan svenska och internationella studenter samt för att öka kursutbudet för de internationella studenterna. Dessutom finns många mycket kompetenta medarbetare vid ORU som inte talar svenska. Om det bara ges kurser på svenska nyttjar vi inte deras specifika kunskaper.

Varför behöver inte masterprogram inom legitimationsyrken, språk eller där innehållet är riktat mot ett specifikt svenskt sammanhang ges på engelska?

Legitimationsyrken har ett fokus på samhällsviktig yrkesverksamhet inom Sveriges gränser. De är därför inte i första hand lämpade för internationella studenter. Det vore då inte ändamålsenligt att ge dessa utbildningar på annat språk än svenska.

Vissa språkutbildningar fokuserar med nödvändighet på de språk som studeras. En stor del av de studenter som läser sådana kurser har även målet att bli lärare i den svenska skolan. Det vore då inte ändamålsenligt att ge dessa utbildningar på engelska (utom vid studier just i engelska).

Vidare finns det utbildningar som bygger på svenska regelverk eller mot en specifik svensk arbetsmarknad som därmed inte har en internationell målgrupp, detta gäller t.ex. utbildning inom redovisning, svensk lagstiftning och samhällsplanering. Inte heller här är det motiverat med undervisning på engelska.

Hur definierar vi ”internationalisering på hemmaplan”?

Internationalisering på hemmaplan är en möjlighet och ett viktigt komplement till utbytesstudier för att komma i kontakt med andra utbildningskulturer och -perspektiv och öka den interkulturella kompetensen för de studenter som inte kan resa på utbyte p.g.a. brist på ”mobilitetsfönster” i sina utbildningar eller p.g.a. personliga omständigheter.

Internationalisering på hemmaplan kan bl.a. ske genom: undervisning utförd av internationella lärare (såväl besökare som anställda); samläsning med internationella studenter (såväl

utbytesstudenter som freemovers); deltagande i workshops och case-tävlingar; seminarier kring erfarenheter från andra in- och utresande studenters studier utanför Sverige, samt virtuell mobilitet.

Just virtuell mobilitet har också den fördelen att den inte kräver resande och därmed är ett hållbart alternativ till traditionell mobilitet. Internationalisering på hemmaplan och "blended mobility" (Erasmus+) kan fungera som ett substitut för traditionell mobilitet för dem som inte kan åka på längre utbyten men kan med fördel ses som ett komplement även för dem som åker på utbyte.

De internationella erfarenheter som ett utbyte ger kan dock inte helt ersättas av internationalisering på hemmaplan. De studenter som åker på utbyte upplever att det är en lärdom att bo i ett främmande land, manövrera kulturkrockar, integreras i ett nytt sammanhang och ta del av andra perspektiv även utanför klassrummet. Som ett resultat av detta växer studenterna som personer under sina utbyten, något som är till gagn för dem i deras framtida karriärer.

På motsvarande sätt kan även "internationalisering på hemmaplan" planeras och utföras av lärare och administrativ personal där det passar, t.ex. genom mottagandet av inresande lärare och personal.

Varför behöver ORU ett välfungerande stöd för ansökningar av externa medel för internationalisering inom utbildningsområdet?

Trots att det finns gott om externa medel (t. ex. från Erasmus, STINT, SI och UHR) att söka för internationalisering inom utbildningsområdet så har ORU hittills inte varit särskilt aktivt när det gäller denna typ av ansökningar. Denna brist kan ha ett flertal orsaker, t. ex. brist på kunskap om vilka medel som finns, brist på medarbetartid för att skriva ansökningar, bristande incitament, samt bristande stöd vid ansökan.

Att tydliggöra var ett sådant stöd kan erhållas i vår organisation, och dessutom anslå resurser för att ett sådant, är i linje med hur Grants Office fungerar när det gäller forskningsanslagsansökningar. Om ett sådant stöd kan ges även inom utbildningsområdet bör mängden inskickade ansökningar och mängden tilldelade medel för internationalisering inom utbildning öka avsevärt. Här finns en stor outnyttjad potential för ORU att utveckla sin internationalisering över tid.

Hur kan vi skapa incitament för våra svenska studenter att studera utomlands?

Den grundläggande förutsättningen för att studenter ska delta i internationellt utbyte är att det finns möjlighet för detta inom ramen för deras utbildning, ett s.k. "mobilitetsfönster". Även om dessa förutsättningar skulle finnas är det också mycket annat som påverkar studenternas vilja till och val av utbytesstudier. Studiegångar som tvingar studenter att välja mellan utbyte och kurser eller praktik som upplevs mer meriterande kan utgöra ett hinder. Därför är det viktigt att de utbildningsansvariga utreder ev. hinder i studiegången för utbytesstudier.

Utöver detta är det av stor vikt att vi kartlägger och marknadsför de positiva effekter ett utbyte kan ha, inklusive ökad anställningsbarhet, högre livslön, snabbare avancemang i karriären, möjlighet att skaffa nischkunskaper, breddade nätverk etc. Det är sedan upp till lärare,

studievägledare, internationella kontoret, kommunikationsavdelningen, m.fl. att tydliggöra dessa fördelar via olika kontakter med studenterna. När det gäller incitament är vi övertygade om att det finns många goda idéer ute i organisationen och hos studenterna som kan testas.

Vilket stöd bör internationella studenter vid ORU ha rätt till?

Alla internationella studenter bör behandlas lika vid ORU. Det gäller det stöd och den service som de kan påräkna med avseende på t ex bostäder, sociala aktiviteter, kurser i svenska och interkulturell förståelse eller studiesocialt stöd. Ett stort antal olika internationella studenter finns vid ORU som exempelvis Erasmusstudenter, andra utbytesstudenter, praktikanter, freemovers på program och kurser, gästande doktorander, landspecifika stipendiater (DAAD – Tyskland, CONACyT – Mexiko, CSC – Kina etc.). Idag är det främst utbytesstudenter och freemovers på internationella masterprogram som kan påräkna stöd. Detta bör framöver organiseras så att stödet till internationella studenter täcker alla dessa grupper. Vad som ska ingå i stödet och hur och av vem stödet ska tillhandahållas (centralt, på institution eller mix av detta) bör utredas liksom vad den ekonomiska konsekvensen av likvärdigt stöd blir.

Kompetensförsörjning och hållbart ledarskap

Kan vi kräva att internationella medarbetare ska kunna svenska?

Det finns en stor efterfrågan bland utomlandsrekryterade medarbetare att lära sig det svenska språket och att få en bättre förståelse för det land de nu valt att bosätta sig i. Trots att det ofta är enkelt att klara sig i Sverige utan att kunna tala svenska är bristen på svenskkunskaper ett hinder för medarbetare som vill ta sig an chefs- och ledaruppdrag på ORU. Det är en förlust för ORU att inte kunna nyttja all tillgänglig kompetens inom organisationen och erbjuda karriärvägar inom ledarskap för utländska medarbetare. Ett sätt att underlätta detta är att ge god svenskundervisning till dessa målgrupper. Dock finns det medarbetare som trots svenskundervisning och avsatt tid för att lära sig det svenska språket ändå inte kan kommunicera muntligt eller skriftligt efter flera år i Sverige. Vissa menar att det inte varit tydligt att medarbetaren bör lära sig svenska, andra är inte intresserade av att lära sig svenska, sedan finns de som trots försök inte förmått lära sig svenska. Därför bör det genomföras en utredning över vilka krav som kan ställas på nyrekryterade internationella medarbetare att inom en viss tidsrymd behärska svenska i tillräcklig utsträckning. En förutsättning är dock att ORU erbjuder kurser av god kvalitet på flera nivåer till internationella medarbetare samt att förväntningar på svenskkunskap tydligt kommuniceras från och med rekryteringstillfället.

Effektiva och smarta arbetssätt

Varför ska vi främja hållbar internationalisering? Betyder inte det bara minskad internationalisering?

Hållbar utveckling är så mycket mer än att bara minska utsläppen av växthusgaser. Agenda 2030 och FN:s hållbarhetsmål innefattar exempelvis god utbildning för alla, minskad ojämlikhet, hälsa och välbefinnande, ingen fattigdom, jämställdhet samt fredliga och inkluderande samhällen. Internationell samverkan är ett sätt att bidra till att dessa mål uppnås.

Ibland innebär det vidgade arbetet för att främja hållbarhetsutveckling tyvärr resande som i sig kan motverka klimatmålen, vilket vi måste arbeta med att minska. Att välja tåg framför flyg,

öka mängden resfria möten och konferenser eller göra fler aktiviteter under en och samma resa är något vi bör uppmuntra och premiera. Att helt ta bort flygresor är dock inte realistiskt och har sannolikt också en negativ inverkan på flera andra hållbarhetsmål. Därför är det viktigt att väga dessa mål mot varandra när beslut ska fattas.

Vi genomför redan mycket internationalisering utan att resa – många forskningsprojekt och andra former av samverkan sker dagligen via e-post, digitala möten och digitala samtal. Detta ska vi givetvis fortsätta med och även utveckla. Att finna nya former för internationalisering inom utbildningen såsom virtuell mobilitet är ett område med stor utvecklingspotential. Att introducera engelska som undervisningsspråk på fler utbildningar är också ett sätt för ORU att bidra till kunskapsöverföring. Därmed är även detta i linje med FN:s hållbarhetsmål.

Positionering och relationer

Varför ska vi delta i European Universities-initiativet?

En storsatsning som görs inom EU:s Erasmusprogram är European Universities-initiativet. Det är ett instrument för att bygga det ”goda europeiska undervisningsuniversitetet” genom samarbete över landsgränser. Idégivare till detta är Emanuel Macron. I dagsläget planeras ca. 50 konsortier att finansieras (och med ca. sju universitet i snitt per konsortium). Alltså förväntas ca. 350 europeiska universitet vara del av EUI.

De 17 första konsortierna beviljades under 2019 medel (€5 milj. var) på tre år, 6 av konsortierna hade svenska universitet som medsökande (GU, LiU, LU, KTH, SU, HHS). I februari 2020 stängde den andra ansökningsomgången där 10 olika svenska lärosäten fanns med i sökande konsortier (UU, UmU, KI, CTH, LnU, LTU, MaU, SH, HKr, MdH, HiS). I juli 2020 beviljades sedan totalt 24 EUI-ansökningar varav 5 st hade svenska universitet som medsökande (UU, KI, LTU, LnU, CTH).

Bland de fördelar beviljade EUI-konsortier kommer få av EU-kommissionen är lättare vägar att erhålla ytterligare medel, t.ex. inom Erasmus och Horizon Europe. Egenfinansieringsgraden är dock hög och varierar från 30 till 80 % med en tyngdpunkt mot den högre självfinansieringen. Sannolikt kommer en tredje utlysning att ske under hösten 2021 för ansökan tidigt 2022 varefter antalet ca. 50 konsortierna har uppnåtts.

För Örebro universitets kvalitetsmässiga utveckling är det sannolikt mycket viktigt att delta i ett lyckosamt EUI-konsortium. Det krävs mycket arbete internt för detta och detta arbete med att söka partners måste då starta snarast (redan under hösten 2020).

Varför ska vi ingå strategiska partnerskap?

Internationalisering har ORU tolkat i första hand som ett sätt att öka den egna undervisnings- och forskningskvaliteten, att kunna attrahera medarbetare internationellt och öka kvaliteten i våra administrativa processer. Det huvudsakliga syftet är därför att höja den totala kvaliteten på ORU samt främja internationell och nationell positionering. Detta innebär att i första hand söka student-, utbildnings- och forskningsutbyten samt strategiska samarbeten med lärosäten där kvaliteten i dagsläget kan förväntas vara högre än eller lika med den hos oss själva.

Utöver EUI kan lärosätet arbeta för strategiska partnerskap i länder som inte täcks in i det EUI-partnerskap som ORU kan komma att delta i. Exempelvis är sällan mer än ett nordiskt lärosäte med i varje EUI-konsortium, vilket innebär att strategiska partnerskap med några nordiska lärosäten kan vara en väg fram. Storbritannien har lämnat EU och ett fortsatt partnerskap med ett brittiskt lärosäte (Aston University) är därför högst önskvärt. Via större gemensamma grupperingar av lärosäten skulle det även i framtiden också kunna uppstå intresse för bilaterala samarbeten mellan ORU och andra universitet i t.ex. SWITALY (lärosäten i Italien), SASUF (lärosäten i Sydafrika), MIRAI (lärosäten i Japan) eller GCUA (lärosäten med intresse för hållbarhetsfrågor i många länder världen över).

Vad menas med ansvarsfull internationalisering?

Ansvarsfull internationalisering är ett begrepp som myntats av STINT¹⁰ för att lyfta de ofta utmanande frågor som uppkommer i samband med propåer om långtgående samarbeten mellan svenska lärosäten och lärosäten i länder där demokratiska värdering och/eller värderingar kring jämställdhet inte stämmer med de svenska, eller där risker för industrispionage finns. Även frågor kring hur person- eller forskningsdata ägs eller används i olika potentiella samarbetsländer faller inom begreppet ansvarsfull internationalisering. I det avseendet bör alltid kontakt tas med den centrala internationaliseringsfunktionen för dialog samt. En riskanalys skall också utföras av den organisatoriska enhet som önskar samarbetet. ORU:s universitetsövergripande hållning när det gäller ansvarsfull internationalisering kommer dels att baseras på STINT:s skrift dels på ORU:s lokala hänsynstaganden i dessa ärenden. Tidigt under 2021 kommer rektor besluta om ORU:s lokala hållningssätt för ansvarsfull internationalisering.

Varför ska ORU arbeta aktivt med internationella rankingar och ackrediteringar?

Positionering och relationer är en central del i ORU:s vision/strategi. Avsevärt ökad internationalisering är en förutsättning för detta och för att förbättra ORU:s resultat i diverse rankingar, liksom att ackrediteringar också är ett medel på väg mot detta mål.

Den akademiska världen mäts och utvärderas i ökad takt, dels nationellt men främst ur ett internationellt perspektiv. Graden av internationalisering är då ofta en faktor i de stora rankingarna. Därför är ORU:s arbete med internationalisering också av stor vikt för att stärka ORU:s varumärke och positionering. Ett sådant stärkande leder i sin tur till större möjligheter för ytterligare internationalisering. Det internationaliseringsarbete som bedrivs på fakulteter, institutioner och avdelningar bidrar därvidlag till de universitetsövergripande målen.

Det är dock också viktigt att fakulteter/institutioner/avdelningar/enheter engagerar sig i rankingar, ackrediteringar och andra utmärkelser, kopplade till den egna verksamheten. Sådant förbättringsarbete har en direkt påverkan på den egna verksamheten men också en indirekt påverkan på ORU:s anseende överlag.

¹⁰ *Responsible internationalisation: Guidelines for reflection on international academic collaboration* (https://www.stint.se/wp-content/uploads/2020/02/STINT_Responsible_Internationalisation.pdf)